

Toekomstplan Erfgoeddorp Zaanse Schans

Plan van aanpak

v. 19-03-2025



Red de Zaanse Schans!



Meer dan een halve eeuw geleden hebben bevlogen Zaanse Schans ingericht om het Zaanse erfgoed voor de toekomst te bewaren. Daarmee is de Zaanse Schans een beschermd dorpsgezicht met meer dan 20 Rijksmonumenten en een unieke combinatie van landschap, levend erfgoed en cultuur. Inmiddels is de Schans uitgegroeid tot één van de allergrootste en belangrijkste toeristische attracties van ons land. Daar kunnen we heel trots op zijn!

Tegelijkertijd is duidelijk dat het huidige exploitatie- en organisatiemodel van de Schans hopeloos achter loopt bij alle ontwikkelingen en toekomstverwachtingen. Zo kunnen we de kansen die dit succes oplevert niet benutten en krijgen we te maken met steeds meer bedreigingen (drukke, onbeheersbaarheid, veiligheid, achterstallig onderhoud etc.). Stap voor stap dreigen we steeds verder weg te raken van de idealen van de oprichters van de Zaanse Schans. Dat moet stoppen en daarom hebben we de handen in een geslagen en, samen met de gemeente Zaanstad, onderzocht hoe het anders kan.

Op basis van dit onderzoek en veel gesprekken met alle belanghebbenden en betrokkenen bij de Zaanse Schans hebben we dit Toekomstplan Erfgoed Zaanse Schans opgesteld. Alles wijst erop dat de Zaanse Schans alleen kan overleven als alle nationale en internationale toeristen hiervoor een bezoekerskaartje moeten kopen. Als dat bij andere topattracties kan, moet dat ook bij de Zaanse Schans kunnen. Met dit plan geven we uitvoering aan de Ontwikkelstrategie Zaanse Schans die de gemeenteraad van Zaanstad in 2020 heeft vastgesteld. We zijn nu vijf jaar verder en zien dat het nu echt tijd is om deze handschoenen op te pakken. De samenwerkende erfgoedorganisaties Zaanse Schans zijn er klaar voor en we hopen dat het Zaanse gemeentebestuur dat ook is. Zo kunnen we de Zaanse Schans samen een schitterende toekomst bezorgen waarin het erfgoed weer centraal staat, maar ook op een prettige manier gewoond en gewerkt kan worden.

Stuurgroep Samenwerking Erfgoed Zaanse Schans

Martin Berendse, Jan Goedhart, Jan de Graaf en Ruud Vreeman

Aanleiding

De Zaanse Schans is de trots van Zaanstad en verweven in het DNA van elke Zaankanter. Het bijzondere gebied is ontstaan vanaf 1952 door het burgerinitiatief Zaans Schoon, omdat er behoefte was om terug te gaan naar de eigen bestaansgrond. Juist de houten huizen en de molens trokken daarbij de aandacht, want, ‘waarin vindt men het karakter van onze voorouders beter weerspiegeld dan in de huizen en molens waarin ze woonden en werkten’. De eerste bebouwing werd in 1955 op de Zaanse Schans gerealiseerd. Bijna 70 jaar later is de Zaanse Schans nog altijd een essentieel onderdeel van de Zaanse identiteit en van de Zaankanters.

Grote drukte

De Zaanse Schans trok in 2024 2,6 miljoen bezoekers uit binnen- en buitenland. De grote bezoekersstromen leiden tot gevaarlijke situaties, zowel op het terrein van de Zaanse Schans als bij toegangswegen. Naar verwachting zal het aantal bezoekers toenemen in 2035 tot 3,2 miljoen als er niet wordt ingegrepen. De drukte dreigt onbeheersbaar te worden. Daarmee daalt ook de aantrekkelijkheid van het gebied. Het gebied verliest zijn cultuurhistorische waarde als de inbedding in de lokale Zaanse cultuur verloren gaat. Zoals bij veel toeristische locaties komt de nadruk steeds meer te liggen op massatoerisme. Hierdoor worden gebieden uitgehouden, onbeheersbaar en cultuurliefhebbers verliezen hun interesse.

Ontwikkelstrategie & pilot

In 2020 heeft de gemeenteraad Zaanstad de Ontwikkelstrategie Zaanse Schans vastgesteld. Deze beleidskaders zijn leidend geweest voor de pilot ‘Drukbeheersing en Duurzame exploitatie’ die de erfgoedpartijen met ondersteuning van de gemeente Zaanstad van 10 juni tot 1 september 2024 hebben uitgevoerd. De conclusies zijn in november 2024 gedeeld met alle belanghebbenden. De belangrijkste zijn dat kaartverkoop drukte helpt te beheersen, zonder kaartverkoop kan dat niet. Drukbeheersing, het faciliteren van veilige en comfortabele bezoekersstromen is slechts beperkt mogelijk binnen openbaar toegankelijk gebied, vrijwillige kaartverkoop in een gratis toegankelijk gebied levert te weinig op, en de aanrijroutes naar de Zaanse Schans doorkruisen de loop- en fietsroutes, waardoor met name voetgangers gevaar lopen. De aanwezigheid van het fietspad op de Kalverringdijk in combinatie met de grote hoeveelheid bezoekers leidt tot zeer gevaarlijke situaties.

Onhoudbare exploitaties

Het is de afgelopen jaren voor stichting de Zaanse Schans, Wind Molen Compagnie, het Zaans Museum en Museum Zaanse Tijd duidelijk geworden dat het runnen van een eigen deel exploitatie op de lange termijn onhoudbaar is. Het aantal bezoekers is groot en stijgt, maar de bezoekers leveren onvoldoende inkomsten op om het erfgoed duurzaam in stand te houden. Dat betekent dat de erfgoedorganisaties het initiatief nemen om samen te gaan in één gezamenlijke werkorganisatie ten behoeve van de exploitatie van Erfgoeddorp Zaanse Schans.

De Ontwikkelstrategie Zaanse Schans, de pilot ‘Drukbeheersing en Duurzame exploitatie’ en de onhoudbare deelexploitaties van de erfgoedpartijen zijn de aanleiding voor het Toekomstplan Erfgoeddorp Zaanse Schans.

Beleidskaders

Uitgangspunten uit de Ontwikkelstrategie (2020), zoals vastgesteld door het college van de gemeente Zaanstad met instemming van de gemeenteraad;

- A. De Zaanse Schans is een authentiek Zaaans dorp anno 1850 waar erfgoed voorop staat
- B. De Zaanse Schans is een leefbare buurt waar het goed wonen en werken is
- C. De Zaanse Schans is veilig en goed bereikbaar
- D. De Zaanse Schans geeft bezoekers kwalitatief goede informatie, faciliteiten en beleving
- E. De Zaanse Schans richt zich op verschillende typen bezoekers
- F. De Zaanse Schans partners vertellen gezamenlijk het verhaal van de Zaanstreek
- G. De Zaanse Schans ontwikkelt zich voor een duurzame toekomst

Tevens van kracht is het Bestemmingsplan en Beeldkwaliteitsplan Zaanse Schans.

Ook refereren wij naar de “Toeristische visie Zaanstad 2021-2025 Van ongeremde groei naar Waardevol Toerisme” (2022).

Ultiem doel

De Schans is van de Zaanstreek: Erfgoeddorp Zaanse Schans is van de Zaanse Schans: een veilige, aantrekkelijke Zaanse Schans voor alle inwoners van de Zaanstreek. Zaanse Schansers altijd welkom in Erfgoeddorp Zaanse Schans.

Propositie bezoekers: Voor regionale, nationale en internationale bezoekers is de Zaanse Schans een must-see in Nederland. Uniek erfgoed en écht een dagje uit. Door de combinatie van erfgoed, cultuur, ambachten, goede horeca en leuke souvenirwinkels, biedt het een totaalbeleving. Eén verplicht toegangsbewijs geeft toegang tot de gehele Zaanse Schans.

Organisatie: De erfgoedpartijen verenigen zich in één werkorganisatie voor de exploitatie van Erfgoeddorp Zaanse Schans, waar de erfgoedpartijen gefaseerd in op zullen gaan. De oorspronkelijke oprichters van de Zaanse Schans vormen de basis van de organisatie. Als oprichters en eigenaren van de collecties en het erfgoed dragen zij de verantwoordelijkheid voor het behoud en beheer van het gebied en het erfgoed. Samen met andere partijen waarborgen zij het karakter van het erfgoed van de Zaanse Schans.

Randvoorwaarden

Om dit te realiseren is het belangrijk om goede afspraken te maken over de samenwerking en rolverdeling met de gemeente Zaanstad, het toekomstperspectief en de voorfinanciering van de transitiekosten.

Daarnaast zijn er een aantal randvoorwaarden die op korte termijn gerealiseerd zouden moeten worden.

- Heldere afspraken over rolverdeling en samenwerking in convenant tussen gemeente Zaanstad en Erfgoedpartijen.
- Erfgoedpartijen gaan samenwerken in een gezamenlijke Werkorganisatie.
- Onttrekken uit de openbaarheid van Erfgoeddorp Zaanse Schans
- Voorfinanciering transitiefase richting nieuwe duurzaam exploitatiemodel
- Vaststellen uitvoeringsplan Mobiliteitsplan
- Plan van aanpak fietspad Kalverringdijk

Samenvatting



20% van de 2.6 miljoen
bezoekers betalend



Niet veilig



Slecht leefbaar



Ondernemers



Versnippering

Nu



Totaal beleving



Veilig

100%

1,8 miljoen betalende bezoekers



Bewoonbaar/Duurzaam

Toekomst

Missie & visie



Missie

Erfgoeddorp Zaanse Schans beheert en behoudt Zaaans erfgoed in de breedste zin van het woord: werkende molens, historische monumentale panden, woonhuizen en erfgoed- en museale collecties. Het representeert een belangrijk deel van de Zaanse cultuur, geschiedenis en identiteit.

De volledige mix van programmering en presentatie van Erfgoeddorp Zaanse Schans wordt in nauwe samenwerking met diverse groepen bewoners en betrokken gemeenschappen ontwikkeld. Zo is de Zaanse Schans ontstaan en altijd in stand gehouden. Erfgoeddorp Zaanse Schans verzorgt publiekseducatie om bezoekers meer te leren over de Zaanse geschiedenis en cultuur.

Het erfgoed en de collecties dragen bij aan context en verdieping voor publiek. De collecties zijn de basis voor de programmeringsmix in Erfgoeddorp Zaanse Schans. Bezoekers leveren een financiële bijdrage voor de instandhouding van Erfgoeddorp Zaanse Schans middels een toegangsbewijs. Voor de toekomst heeft Erfgoeddorp Zaanse Schans oog voor bewoners, ondernemers en de (ruimtelijke) ontwikkelingen van het gehele gebied, waarbij in samenwerking ook versterking van het verhaal en de programmering kan worden bereikt.

Visie

Erfgoeddorp Zaanse Schans laat iedereen zien hoe bijzonder de Zaanstreek is; een streek die al eeuwenlang een knooppunt van wereldhandel is. De bijzondere combinatie van historische houtbouw, molens, ambachten, musea en publieksprogrammering maakt Erfgoeddorp Zaanse Schans hét visitekaartje van een iconische Nederlandse streek. Dat doen we voor regionale, nationale en internationale erfgoed- en cultuurliefhebbers: gezinnen met jonge kinderen en volwassenen die op zoek zijn naar ontspanning en inspiratie. En voor educatieve groepen uit de regio uit het primair- en voortgezet onderwijs en MBO's en HBO's.

Inhoudelijk concept



Totaalbeleving Erfgoeddorp Zaanse Schans

Hier treft u het concept Erfgoeddorp Zaanse Schans. Dit concept is met alle medewerkers, bewoners en ondernemers in januari 2024 besproken. Hun input is verwerkt. Het concept vormt de inhoudelijke onderbouwing voor het investeringsprogramma Erfgoeddorp Zaanse Schans. Dit stuk is ook leidend voor de totaalbeleving, waarin bestaande en nieuw te ontwikkelen presentatie en programmering zullen worden geïntegreerd.

Een totaalbeleving is noodzakelijk, zodat:

- **Erfgoeddorp Zaanse Schans van de inwoners van de Zaanstreek blijft.** Het gebied verliest zijn cultuurhistorische waarde als de inbedding in de lokale Zaanse cultuur verloren gaat. Zoals bij veel toeristische locaties komt de nadruk steeds meer te liggen op massatoerisme. Hierdoor worden gebieden uitgehold en onbeheersbaar en cultuurliefhebbers verliezen hun interesse.
- **het gebied beter beheersbaar wordt.** Een eenduidige bezoekersbeleving - denk aan verschillende routes, vaste programma's, betere bewegwijzering, voldoende personeel enzovoort – maken betere crowdcontrol mogelijk.
- **de bezoeker meer geboden kan worden.** Voor veel bezoekers is onduidelijk dat er een groot en rijk cultureel aanbod is op de Schans. Na een kort bezoek, vaak via een touroperator, vertrekken de meeste toeristen zonder ooit te weten wat de historische en culturele waarde is van dit gebied, een streek die al eeuwenlang een grote rol speelt in de Nederlandse handel- en maakindustrie. Doordat alle partijen (ondernemers, erfgoedpartijen en bewoners) samen een integrale bezoekersbeleving creëren, wordt een bezoek aan Erfgoeddorp Zaanse Schans interessanter en aantrekkelijker. We bereiken hiermee een andere samenstelling van de bezoekersdoelgroep en beogen we ook een langere verblijfsduur en betere spreidingsmogelijkheden van bezoekers wat een positief effect kan hebben op het klimaat voor ondernemers en bewoners in heel Zaanstad.
- **de kwaliteit van het gebied verbetert.** Een inhoudelijk betere bezoekersbeleving zal bijdragen aan een langere verblijfsduur en een betere waardering van de Zaanse geschiedenis en cultuur. Tevens zullen bezoekers, wanneer ze langer blijven, meer uitgaven doen die ten goede komen aan beheer, behoud en presentatie van het erfgoed, maar ook ondernemers op de Zaanse Schans kunnen hier van profiteren door met hoogwaardig aanbod bij te dragen aan de beleving van de bezoeker. Daarnaast zorgt de kaartverkoop aan bezoekers van Erfgoeddorp Zaanse Schans voor voldoende middelen om het erfgoed adequaat te onderhouden en kwalitatief te verbeteren wanneer nodig.
- **er verbinding is met de omgeving.** Op dit moment komen er enkele miljoenen bezoekers naar de Zaanse Schans, maar ze verdwijnen net zo snel als ze gekomen zijn. De uitdaging is hen beter te verbinden met de andere 4 toeristische gebieden van Zaanstad (het Stadshart, de Zaanbocht, het Hembrugterrein en het buitengebied), deze zijn ook onderdeel van het Zaanse verhaal. Zo kan Zaanstad en de regio meer profiteren van het toeristisch bezoek.

Pijlers programmeringsmix

De Zaanstreek is al eeuwenlang het knooppunt van wereldhandel. De programmeringsmix (combinatie van alle programmering en presentaties in Erfgoeddorp Zaanse Schans) kent drie pijlers:

1. Heden, verleden en toekomst van ons moderne leven
2. Handen uit de mouwen
3. Het unieke Zaanse landschap



1. Heden, verleden en toekomst van ons moderne leven

Het vertrekpunt voor de thematiek van Erfgoeddorp Zaanse Schans is weliswaar uniek voor deze regio maar relevant voor een breed publiek omdat het niet los te zien is van de wereldgeschiedenis.

Het verleden van dit gebied laat zien hoe het moderne leven zijn intrede deed. Hoe de Zaanse scheepsbouw bijdroeg aan de wereldhandel. Hoe grote industrieën ontstonden, eerst met behulp van molens en later dankzij de enorme fabrieken die oprezen, waar vele arbeiders aan stampende machines massaproducties draaiden. Nog steeds is de Zaanse voedingsmiddelenindustrie een van de grootste van Nederland. Fabrieken werden gezien als nieuwe kathedralen maar hadden ook een keerzijde. Een keerzijde die de grootste uitdaging van onze tijd werd.

Een dagje Erfgoeddorp Zaanse Schans daagt bezoekers uit na te denken over hun eigen moderne bestaan. Hoe had hun leven eruit gezien zonder alle techniek, industrie en innovatie? Hoe kun je leren van het verleden, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid? De kennis en kunde van de Zaanse houtbouw is nu misschien wel actueler dan ooit. Erfgoeddorp Zaanse Schans is een hedendaagse culturele erfgoedinstelling die eigentijdse verbanden legt vanuit verschillende disciplines zoals erfgoed, beeldende kunst, wetenschap en filosofie, om naar het heden, verleden en de toekomst van dit gebied te kijken, samen met haar bewoners en ondernemers.





2. Handsen uit de mouwen



Van niets iets maken, dat is het handelsmerk van de Zaanstreek; een streek van pioniers met een grote maakcultuur. Hoe kun je dat beter leren begrijpen dan zelf aan de slag te gaan? Daarom is 'Handen uit de mouwen' ons motto. Erfgoeddorp Zaanse Schans inspireert je tot maken, ontwerpen en experimenteren.

Wij geloven dat makersvaardigheden zoals oplossingsgericht, creatief kunnen denken en technische vaardigheden hard nodig zijn in de wereld van vandaag en morgen. We laten ons hierbij inspireren door de geschiedenis van de Zaanstreek. Denk bijvoorbeeld aan het innovatieve idee om een krukas in een molen te verwerken, waardoor er een houtzaagmolen ontstond of de grootschalige, vroege en originele toepassing van het slingeruurwerk binnen de Zaanse klokkenindustrie. We vertalen de historische aanpak naar het heden. Ambachtelijke technieken zoals, klokken maken, zeildoek weven en houtbewerken worden afgewisseld met hedendaagse technieken zoals 3D-printen en lasersnijden.



Op de Zaanse Schans zijn overal demonstraties van ambachten en technieken, zoals in Houtzaagmolen Het Jonge Schaap, Museum Zaanse Tijd en Verfmolen De Kat of het Wevershuis. Dit zijn authentieke belevingen. Als bezoeker zie je geen acteur aan het werk maar sta je met je neus op het echte arbeidsproces. Daarnaast worden er nieuwe werkplaatsen ingericht waar bezoekers zelf hun handen uit de mouwen kunnen steken, bijvoorbeeld in het Zaanse Museum. Als onderdeel van de programmering worden ontwerpers, technici en kunstenaars uitgenodigd die zich laten inspireren door de collectie van alle erfgoedpartijen. Zij geven demonstraties, maken samen met bezoekers nieuw werk en testen bijvoorbeeld prototypes.

3. Het unieke Zaanse landschap

Het Zaanse cultuurlandschap is uniek: een fijnmazige infrastructuur van linten, dijken, paden, woonhuizen, werkplaatsen en molens, gericht op productie en handel. Zelfs de populieren hebben er een functie. Dit systeem, gebouwd in een veenlandschap dat drassig is en altijd onderhoud nodig heeft, is niet alleen innovatief maar ook bijzonder mooi en op de Schans nog in zijn volle glorie te zien. Tevens ligt de Zaanse Schans aan een Natura 2000-gebied de Kalverpolder. Deze unieke beleving van erfgoed en natuur, is een essentieel onderdeel van de totaalbeleving.





Marktanalyse

Marktanalyse

Het Erfgoeddorp Zaanse Schans staat in de top 3 van de landelijke dagattracties in Nederland. Dit wordt gekenmerkt door een sterke groei van internationaal toerisme, vooral vanuit opkomende economieën als China en India, waarbij er een duidelijke verschuiving zichtbaar is van massatoerisme naar meer authentieke en culturele ervaringen.

Deze trend sluit aan bij de groeiende interesse in erfgoedtoerisme, waarbij bezoekers niet alleen komen voor de UNESCO-erkende bezienswaardigheden, maar ook nadrukkelijk op zoek zijn naar immaterieel cultureel erfgoed en educatieve verdieping.

Dit vertaalt zich in de culturele markt naar een sterke focus op 'experiential tourism', waarbij interactieve ervaringen, lokale tradities en ambachten centraal staan.

Deze ontwikkeling loopt parallel aan veranderingen in de leisure markt, die gekenmerkt wordt door een toename in korte vakanties en dagrecreatie, waarbij bezoekers steeds vaker op zoek zijn naar een combinatie van educatie en entertainment. De digitalisering van de reiservaring, van online boekingen tot virtual tours en sociale media, speelt in al deze segmenten een steeds belangrijkere rol, terwijl duurzaamheid en verantwoord toerisme als overkoepelende thema's aan belang winnen.

DAGATTRACTIE TOP-50

bezoekersaantallen (2019-2023)*

	2019	2022	2023
1 Efteling	5.257.000	5.430.000	5.560.000
2 Rijksmuseum Amsterdam	2.700.000	1.760.000	2.700.000
3 De Zaanse Schans	2.532.000	1.264.917	2.300.000
4 Van Gogh Museum	2.134.778	1.364.023	1.686.766
5 De Uithof	1.500.860	1.100.000	1.507.927
6 Diergaarde Blijdorp	1.561.000	1.448.191	1.444.864
7 Keukenhof	1.541.000	1.120.000	1.400.000
8 Duinrell	1.322.305	1.361.910	1.371.306
9 Beekse Bergen	1.150.000	1.200.000	1.304.202
10 ARTIS	1.400.000	1.200.000	1.300.000
11 Anne Frank Huis	1.304.793	887.121	1.208.646

Top 10 stijgers t.o.v. 2022

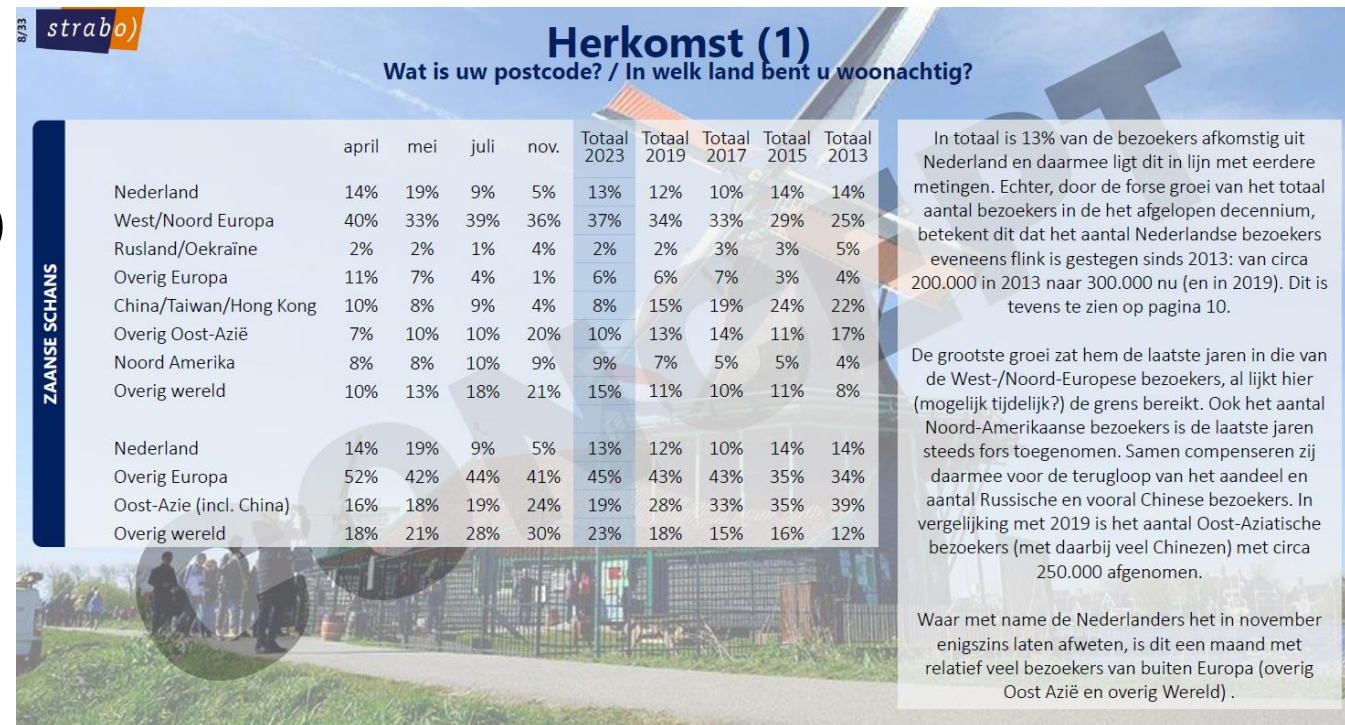
De Zaanse Schans	82%
Kunsthall Rotterdam	77%
Paleis Het Loo	71%
Eye Filmmuseum	55%
Rijksmuseum Amsterdam	53%
Koninklijk Paleis Amsterdam	51%
Centraal Museum & nijntje museum	44%
Kinderpretpark Julianatoren	43%
Stedelijk Museum Amsterdam	38%
Nationaal Militair Museum Soesterberg	37%

Bron: landelijke data alliantie-dag attractie top 50 2023

Doelgroepanalyse

Primaire doelgroepen:

- Internationale toeristen
(vooral uit Europa, Azië en Noord-Amerika)
- Dagjestoeristen uit Nederland
- Regionale bezoekers
- Schoolgroepen en educatieve reizen



Bron: Strabo onderzoek 2023

Doelgroepanalyse

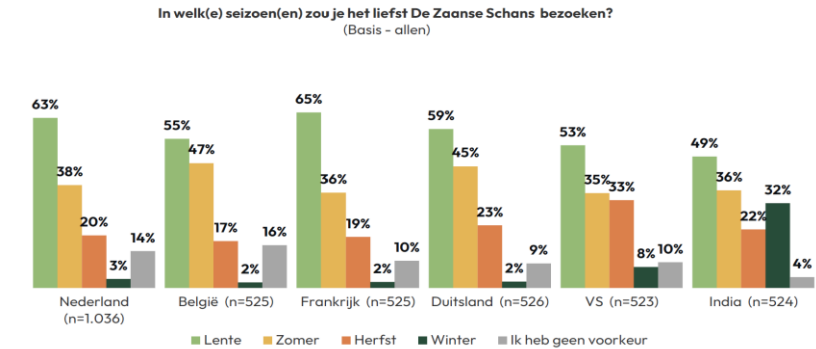
Bezoekersstatistieken:

- Jaarlijks meer dan 2,5 miljoen bezoekers (2024)
- Piekseizoen: april tot oktober
- Gemiddelde verblijfsduur: 2-4 uur



Bron: Strabo onderzoek 2023

Voorkeursseizoen bezoek Zaanse Schans



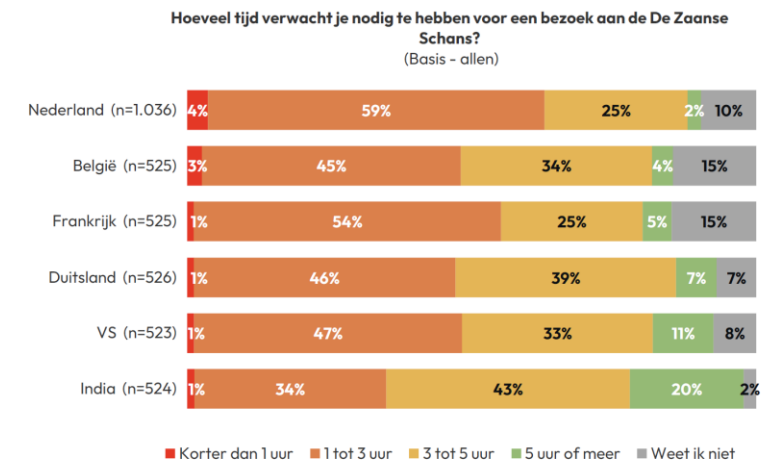
Motivaction Prijsonderzoek Zaanse Schans

18-10-2024

Verwachte bezoektijd Zaanse Schans

Het gros van de potentiële bezoekers verwacht tussen de 1 en 3 uur nodig te hebben voor een bezoek aan De Zaanse Schans.

- De potentiële bezoekers uit India geven vaker dan de andere groepen aan 3 tot 5 uur verwachten nodig te hebben voor een bezoek aan de Zaanse Schans.
- Nederlandse potentiële bezoekers verwachten vaker dan andere groepen 1 tot 3 uur nodig te hebben voor een bezoek aan De Zaanse Schans.



Motivaction Prijsonderzoek Zaanse Schans

18-10-2024

Bron: Motivaction onderzoek 2024

Concurrentiepositie

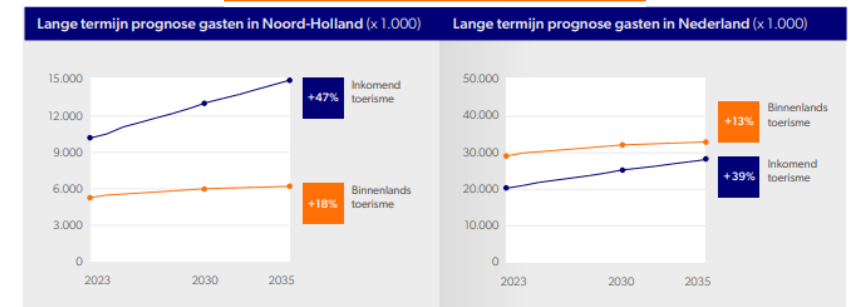
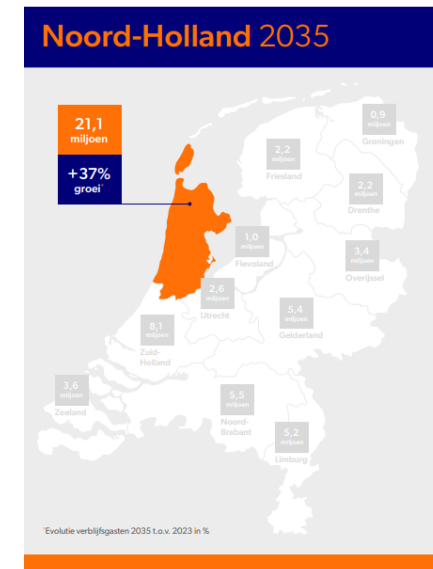
1. Combinatie van levend erfgoed (ambachten) en werkende molens, cultuur en toerisme, bijzonder landschap en beschermd dorpsgezicht
2. Spreiding van bezoekersstromen gedurende het hele jaar (ipv bijvoorbeeld de Keukenhof)
3. Relatief rustig uitstapje vanuit de drukke binnenstad van Amsterdam
4. Goede bereikbaarheid vergeleken met vergelijkbaar erfgoed in Kinderdijk, Zuiderzeemuseum en Nederlands Openlucht Museum



Forecast toename toerisme

- Uit de Forecast van het NBTC en CELTH blijkt dat in 2035 toerisme met 39% toeneemt voor Nederland. Voor de provincie Noord-Holland is dat 37%.
- In Noord-Holland stijgt internationaal toerisme met 47%. Binnenlands toerisme stijgt met 18%. De meeste bezoekers aan de Zaanse Schans zijn internationale toeristen. De gemiddelde verwachting van 37% voor Noord-Holland is vermoedelijk aan de lage kant voor de Zaanse Schans.
- Tenminste 37% groei aan toerisme betekent **3,2 miljoen bezoekers in 2035** aan Erfgoeddorp Zaanse Schans, als er geen maatregelen getroffen worden.

**Forecast 2035, de prognose ontwikkeld door het NBTC en CELTH, biedt inzicht in de ontwikkeling van het verwachte verblijfstoerisme uit binnen- en buitenland tot en met 2035 op zowel nationaal als provinciaal niveau en vanuit verschillende herkomstmarkten. (NBTC 2025, <https://www.nbtc.nl/nl/site/bestemming-nederland/verblijfstoerisme-in-nederland>)*



Ontwikkeling aantal verblijfs gasten naar herkomst regio en -land voor de provincie Noord-Holland (x 1.000)						
	2019	2023	2030	2035	2023-35 toename	2023-35 evolutie
Totaal provincie	15.542	15.449	19.108	21.144	5.695	37%
Binnenlands toerisme	4.827	5.276	6.014	6.208	932	18%
Inkomend toerisme	10.715	10.173	13.094	14.936	4.763	47%
Europa	7.479	7.265	9.022	10.088	2.823	39%
Duitsland	2.063	2.193	2.404	2.470	277	13%
België	430	487	621	670	183	38%
Verenigd Koninkrijk	1.754	1.390	1.603	1.923	533	38%
Frankrijk	630	618	824	922	304	49%
Overig Europa	2.602	2.577	3.571	4.104	1.527	59%
Spanje	369	529	715	973	444	84%
Italië	462	391	557	690	299	76%
Noord & Zuid Amerika	1.825	1.789	2.228	2.406	617	34%
Azië	1.072	797	1.371	1.832	1.035	130%
Overige continenten	339	322	472	610	288	90%

Potentiele Economische impact

- Bijdragen aan doelstelling: Zaanstad wil een gemeente zijn waar mensen met plezier wonen, werken en leren.
- Erfgoeddorp Zaanse Schans als visitekaartje voor 'Zaanstad Maakstad', de aantrekkelijke stad (wonen, werken, vestigings- en ondernemingsklimaat bedrijven), passend bij de beleidskaders van de Economische visie (2022) en de Toerisme visie (2021) van de gemeente Zaanstad.
- Opbrengsten van toerisme verplaatsen en verlengen van Amsterdam (huidig) naar Zaanstad. Opbrengsten van het huidige toerisme vallen ten deel aan de regio (met name Amsterdam) en niet in de Zaanstreek.
- Versterken van mobiliteit door verbetering verbindingen over water (icm ZAMU en A'dam Centrum) en met OV

Directe economische waarde

Totale bestedingen 2022 van verblijfsbezoekers uit de elf belangrijkste herkomstmarkten



In 2022 besteedden de verblijfsbezoekers uit de elf onderzochte landen/regio's in totaal ruim 8,1 miljard euro aan hun bezoek aan ons land.

Uitgaven per categorie

Uitgaven verblijfsbezoeken per categorie (bedragen in miljoenen euro's, aandeel binnen de totale bestedingen)

Vervoer naar Nederland € 1.640		20%
Overnachtingen € 1.845		23%
Eten en drinken € 2.030		25%
Excursies en toegangskaartjes € 862		11%
Vervoer binnen Nederland € 722		9%
Winkelen, souvenirs € 694		9%
Beurs/congres € 23		0%
Overig € 299		4%

Basis: alle ondervraagden, n=10.641.

Bron: Nederlands Bureau Toerisme & Congressen 'Internationaal bezoek in beeld', juni 2023: economisch impact verblijfbezoeken in Nederland

Trends & perspectieven

Ecologisch en sociaal-maatschappelijk impact

De impact van (internationaal) bezoek op een desbetreffende bestemming in Nederland is groter dan alleen de economische waarde. Ook sociaal-maatschappelijk- en ecologische impact worden hiermee verkregen. (NBTC, 2023). Ook op de lange termijn wil Zaanstad een gemeente zijn waar mensen met plezier wonen, werken en leren.

Lokaal

- Waarde Zaanse Schans: icoon voor Zaanstad, authentiek erfgoeddorp, visitekaartje voor Zaanstad Maakstad
- Versterken marketing en bezoekersmanagement: inwoners Zaanstad en bezoekers uit de regio versterken, buiten hoogseizoen en piektijden en tijd nemen voor totaalbeleving
- Koppeling aan lokale educatie, leren over techniek en maakindustrie
- Versterking van economie door samenwerking met lokale ondernemers op en buiten de Zaanse Schans

Duurzaamheid: duurzame instandhouding van het erfgoed, duurzame mobiliteit, balans tussen druk door bezoek en draagkracht van erfgoed en natuur

Ruimtelijke impact: balans tussen druk door bezoek en draagkracht van erfgoed en natuur

Digitalisering: digitaal ontsluiten van Zaanse erfgoed. Voor bezoekers ter plekke, en voor geïnteresseerden (waaronder onderzoekers) op afstand.

Marketing



Positionering

Erfgoeddorp Zaanse Schans laat iedereen zien hoe bijzonder de Zaanstreek is; een streek die al eeuwenlang een knooppunt van wereldhandel is. De bijzondere combinatie van historische houtbouw, molens, musea en publieksprogrammering maakt Erfgoeddorp Zaanse Schans hét visitekaartje van een iconische Nederlandse streek.

Erfgoeddorp de Zaanse Schans is van de Zaanstreek en wordt gemaakt in nauwe samenwerking met diverse groepen bewoners en betrokken gemeenschappen. Zo is de Zaanse Schans ontstaan en altijd in stand gehouden.

Kernwaarden: authentiek, historisch, duurzaam, gastvrij

Marketingdoelen

1. Het vergroten van de aantrekkingskracht op de regionale doelgroep uit de Zaanstreek.
2. Het versterken van de merkpositionering als een culturele, historische en authentieke bestemming.
3. Verhogen van de inkomsten door de introductie van een verplicht toegangsbewijs van €20 voor individuele bezoekers.
4. Het optimaliseren van groepsbezoeken met staffelkortingen.

Doelgroepen

1. **Regionale bezoekers:** Bewoners van de Zaanstreek die geïnteresseerd zijn in erfgoed, cultuur en activiteiten.
2. **Individuele toeristen:** Internationale en nationale bezoekers die Erfgoeddorp Zaanse Schans bezoeken voor erfgoed, cultuur en recreatie.
3. **Groepen:** Bedrijven, reisorganisaties en toeristische groepsreizen, die Erfgoeddorp Zaanse Schans bezoeken voor erfgoed, cultuur en recreatie.
4. **Educatieve groepen:** We creëren een aanbod voor alle regionale groepen uit het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Het streven is om alle kinderen uit de Zaanstreek minstens één keer per drie jaar Erfgoeddorp Zaanse Schans te laten bezoeken. Ze wonen immers in een wereldberoemde streek. De Zaanse Schans gaat zich daarnaast, richten op een speciaal aanbod van MBO's uit de regio. De thematiek en het motto 'handen uit de mouwen' is een mooie aanvulling op het curriculum van het praktijkonderwijs.

Kansengelijkheid:

Voor mensen die een drempel ervaren tot cultuurdeelname vanwege bijvoorbeeld een kleine portemonnee of een fysieke beperking spant de Erfgoeddorp Zaanse Schans zich extra in.

Producten en diensten

Individuele toeristen:

- a. Bezoek van het dorp, erfgoed- en museumlocaties, souvenirwinkels en horeca
- b. Publieksactiviteiten: workshops en tentoonstellingen
- c. (digitale) Informatie, audiotours over erfgoed-en museumlocaties
- d. Rondleiding door gids, wandel en fietsroutes door de omgeving
- e. Adequate parkeervoorziening

Groepen:

- a. Rondleidingen op maat
- b. Staffelkorting op toegangsbewijzen
- c. Groepsparkeerplaats
- d. Arrangementen (activiteit + lunch/diner)

Erfgoeddorp Zaanse Schans kent ook ketenpartners, waaronder **touroperators**. Voor deze partners gelden aantrekkelijke staffelprijzen voor groepen, flexibele boekingsvoorwaarden, boeken via een online reserveringssysteem, en de mogelijkheid tot het boeken van op maat gemaakte programma's.

Prijsstrategie

Zaankanters gratis	Regulier ticket € 20 Kinderticket € 12,50
------------------------------	--

Onderzoek

Motivaction heeft in opdracht van de Erfgoedpartijen onderzoek gedaan naar de optimale prijs van de all-in card voor de Zaanse Schans onder Nederlandse, Duitse, Belgische, Franse, Amerikaanse en Indiase bezoekers.

Het onderzoek richt zich op zowel Nederlandse als internationale (potentiële) bezoekers. Hierbij is het van belang om de verschillen tussen deze twee groepen mee te nemen in de analyses: Nederlandse bezoekers zijn relatief vaak een individuele bezoeker en komen naar de Zaanse Schans om “het geheel” te bezoeken. Internationale bezoekers hebben over het algemeen een ander bestedingspatroon omdat zij op vakantie zijn en daarom bereid zijn om meer uit te geven aan een bezienswaardigheid.

De focus ligt op het toegangsprijs voor Erfgoeddorp Zaanse Schans voor volwassenen. De gezinskaart en/of kindtarief, aanvullende horeca-arrangementen, groepskorting en het reguliere parkeertarief blijven buiten beschouwing. Wel is in het onderzoek rekening gehouden met kortingskaarthouders (zoals de Museumkaart, Vriendenloterij VIP-kaart, etc). Het aanbod van het toegangsbewijs voor de Zaanse Schans ligt vast. Wat je met de het toegangsbewijs voor de Zaanse Schans kunt bezoeken en wat niet, ligt vast. Dit maakt geen onderdeel uit van de onderzoeksvraag.

Conclusie

Op basis van de onderzoeksresultaten is een prijs van circa 20 euro* voor het toegangsbewijs een gepast en veilig bedrag waarbij voldoende potentiële bezoekers geïnteresseerd zijn in een bezoek aan de Zaanse Schans en waarbij ook de omzet hoog is.

Gratis toegang voor Zaankanters aan Erfgoeddorp Zaanse Schans, waaronder molens en musea (organisatie via gba). Natuurlijk kan bezoek van bewoners gratis het gebied betreden. Ook leveranciers van de ondernemers kunnen het terrein gratis betreden.

*prijspeil 2025

Promotiekanalen

- **Digitale marketing**
 - Social media campagnes (Facebook, Instagram, TikTok) gericht op zowel internationale als lokale doelgroepen.
 - SEO-geoptimaliseerde website met speciale landingspagina's voor toeristen en regionale bezoekers.
 - Online advertenties via Google Ads en retargeting voor potentiële bezoekers.
- **Lokale samenwerkingen:**
 - Partnerschappen met lokale bedrijven, scholen en culturele instellingen.
- **PR en influencers:**
 - Samenwerkingen met reisbloggers en influencers om het merk internationaal, passend bij de merkbeleving te versterken.
 - Lokale ambassadeurs inzetten om Erfgoeddorp Zaanse Schans onder de bewoners te promoten.
- **Offline marketing:**
 - Flyers en posters op drukbezochte locaties zoals stations, hotels en toeristenbureaus.
 - Samenwerkingen met hotels en touroperators voor toegangsbewijzen & arrangementen.

Operationeel plan



Operationeel plan

Opdracht werkorganisatie i.o.

- De opdracht van de werkorganisatie i.o. is **het exploiteren** van een **financieel gezond en kwalitatief goed** Erfgoeddorp Zaanse Schans met een budget neutraal verdienmodel, waarbij er balans is tussen toerisme, wonen en werken.
- **Bewoners** ervaren in het gebied verschillende vormen van **overlast**. Oorzaak ligt bij gebrekkige regulering (hoeveelheid en spreiding), eenduidige communicatie en handhaving. Uitvoering van dit plan van aanpak maakt het mogelijk om **gerichte maatregelen** te nemen.
- Huidige probleem van inkomstenderving wordt opgelost, door focus op **verkoop van 1 toegangsbewijs**; starten met marketing, operatie en organisatie van kaartverkoop.
- De organisatie wordt ingericht volgens **duidelijke structuur en afspraken** op basis van een samenwerkingsovereenkomst.
- Er zijn **meerdere fases**; in Fase 1 (2025) worden voorbereidingen getroffen om toegang te kunnen gaan heffen; In Fase 2 (2026-2027) volgt daadwerkelijke toegangsheffing en de uitwerking van inhoudelijke programmering en investeringsagenda; In Fase 3 (2028-2030) is het financieel gezond en kwalitatief goed Erfgoeddorp gerealiseerd.

Operationeel plan

Start operationele activiteiten: fase 1 en 2

Fase 1: (2025)

- Verkoop toegangsbewijs bij ingangen Erfgoeddorp Zaanse Schans
- Veiligheidsmaatregelen zoals EHBO-posten en bewaking
- Online verkoopplatform voor toegangsbewijzen en mobiele app voor bezoekers
- Wifi-toegang op het terrein voor bezoekers
- Beveiligde betaalsystemen in alle locaties (indien niet zelf geregeld)
- Bezoekersdata-analyse voor verbetering marketing

Fase 2: (2026-2027)

- Informatiecentra op logische plekken voor bezoekersinformatie (nieuw en in bestaande locaties)
- Parkeerfaciliteiten uitbreiden
- Duidelijke bewegwijzering en plattegronden
- Toiletfaciliteiten op meerdere locaties (nieuw en bestaande locaties)
- Rust- en picknickplekken

Fase 3: (2028-2030), wordt nader uitgewerkt in fase 2.



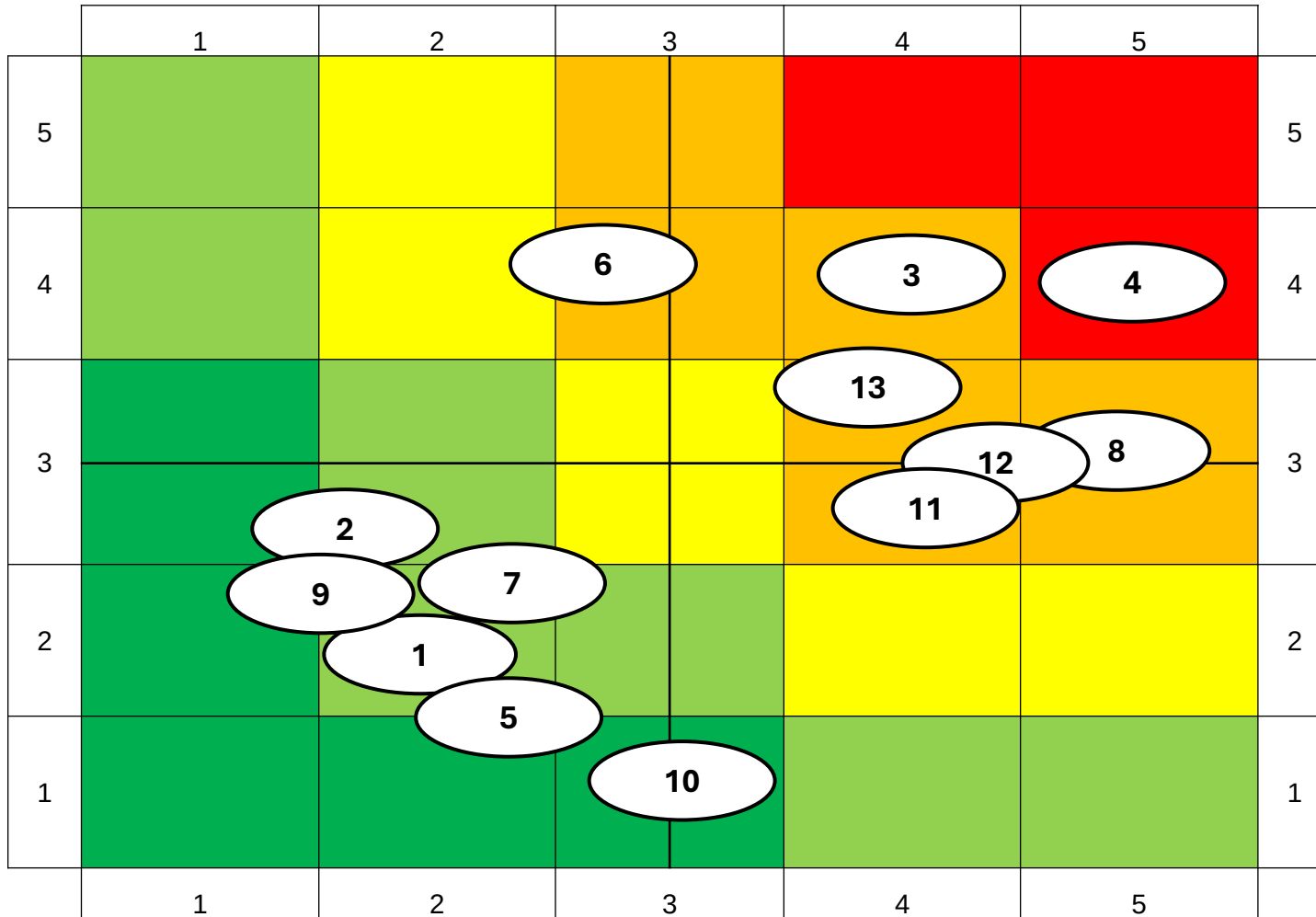
Risicoanalyse

Strategische risico's (1)			
Nr.	Groepering	Risico	Beheersmaatregelen
1	Cultuur	Door onvoldoende eigenaarschap bestaat de kans op verdeeldheid en wantrouwen tussen inhoud en uitvoering, met als gevolg stroperigheid, afdelingen die eigen autonomie prediken en een grotere kans dat nieuwe medewerkers (die uit een andere sector komen) de organisatie weer verlaten of langdurig uitvallen door ziekte.	- Eigenaarschap opnemen in trainings- en opleidingsprogramma's voor medewerkers - Communiceren, en heel goed op het tempo letten - Tweemaal per jaar een vrijwilligersmiddag organiseren - Proces- en kwaliteitsmanagement (PDCA) introduceren
2	Cultuur	Doordat de positionering van Erfgoeddorp Zaanse Schans verandert, kan het zijn dat er onvoldoende commitment binnen en buiten de organisatie ontstaat, met als gevolg verdeeldheid en wantrouwen tussen inhoud en uitvoering.	Het opzetten en uitvoeren van een identiteitstraject
3	Beleids-instrumenten	Openbare orde en veiligheid	- Ontwikkelen van een strategisch beleid omtrent Openbare orde; - Ontwikkelen van een strategisch beleid omtrent veiligheid
4	Beleids-instrumenten	Claim op eigenaarschap van sommige winkeliers via claim op merknaam Zaanse Schans, voeren eigen website (zaanseschans.nl en zaanseschans.com onder de naam Zaanse Schans Holland en sales met gebruik van de naam Zaanse Schans voor de eigen winkel zonder verder bij te dragen en eigen deals met touroperators.	(intellectueel) eigendom Zaanse Schans behouden voor publiek bezit
5	Projecten en prio's	Doordat we veel (projecten) tegelijk doen kan het zijn dat er onrust ontstaat binnen de organisatie met als gevolg dat (routinematige processen worden verstoord) en projecten onvoldoende worden beheerst en de gevolgen onvoldoende in kaart worden gebracht.	- Projectmatig werken als professie implementeren - Projectenkalender gebaseerd op het Activiteitenplan 2021-2028 - Projecten pas opstarten als er een duidelijke businesscase is
6	HR	Als gevolg van onrust in de organisatie en hoge werkdruk (bij de leidinggevenden en projectleiders) kan het zijn dat de vitaliteit en duurzame inzetbaarheid onder druk komen te staan met als gevolg een hoog ziekteverzuim en verloop (onder nieuwe medewerkers).	HR beleid, hybride werken, verzuimbeleid, vitaliteitsbeleid gesprekscyclus, leiderschapstraject
7	Flexibiliteit	Doordat we de sentimenten in de maatschappij niet goed beoordelen kan het zijn dat we maatschappelijk onvoldoende relevant blijven met als gevolg dalende bezoekersaantallen (bezoekers, touroperators blijven weg en minder kansen om fondsen te werven voor nieuwe projecten)	- Actief overleg blijven voeren met de verschillende (branch)organisaties, marketing en salesstrategie aanpassen. - Bewustwording medewerkers, vrijwilligers en stakeholders vergroten - Identiteit goed uitdragen en er mee ' bezig' zijn zowel intern als extern - Externe oriëntatie stimuleren in de hele organisatie

Strategische risico's (2)			
Nr.	Groepering	Risico	Beheersmaatregelen
8	Financieel	Er is onvoldoende financiering om kaartverkoop mogelijk te maken	• Uitbreiding van activiteiten pas oppakken als uit de business case blijkt dat het rendement voldoende zeker is • Fondsenwerving en donateurs vergroten • Reservebeleid opnemen in het strategisch beleidsplan • Taken, Bevoegdheden en Verantwoordelijkheden duidelijk vastleggen
9	Financieel	De vaste schil van personeel zorgt voor een hoge druk op de begroting / resultaat van de organisaties. Hierdoor zijn voor de nieuwe werkorganisatie de financiële wendbaarheid en de mogelijkheden tot operationele bijsturing beperkt. Doordat de vaste kosten hoog zijn kan het zijn dat de organisatie onvoldoende flexibel is om de doorontwikkeling van de werkorganisatie en kwaliteitsverbeteringen zelfstandig door te voeren met als gevolg dat de financiële stabiliteit en toekomstbestendigheid onvoldoende geborgd is.	• Uitbreiding van activiteiten pas oppakken als uit de business case blijkt dat het rendement voldoende zeker is • Fondsenwerving en donateurs vergroten • Reservebeleid opnemen in het strategisch beleidsplan • Taken, Bevoegdheden en Verantwoordelijkheden duidelijk vastleggen • Sturing op huidige vaste schil aan medewerkers (geen uitbreiding); • In kaart brengen waar efficiëntieslagen mogelijk zijn.
10	Cybercrime	Wanneer cybersecurity onvoldoende ingeregeld is kan het dat criminelen toegang krijgen tot organisatiebestanden met als gevolg dat gevoelige informatie wordt buitgemaakt of data voor de organisatie niet meer toegankelijk is. Financiële gevolgen en reputatieschade kan ontstaan.	• Preventie: Privacy- en securitybeleid incl. controles, naleving en awareness • Back-up en recovery
11	Pandemie	Als gevolg van een nieuwe pandemie komen er maatregelen, zodat er sprake kan zijn van "indirecte impact" op de organisatie, met als gevolg dat er bedrijfsschade ontstaat met organisatorische en financiële gevolgen.	• Het opzetten van een 'calamiteitenteam' en financiële reserves creëren; • Aandacht en sturing op MT niveau ; • Communicatie en persoonlijke aandacht binnen de organisatie.
12	Geopolitieke ontwikkelingen	Als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen, zoals oorlogen, (gewapende) conflicten en internationale crises kan het zijn dat bezoekers wegblijven en er bedrijfsschade ontstaat met financiële gevolgen.	• Uitgebreide gevarenverzekering, waaronder bedrijfsschade • Voldoende algemene reserves creëren
13	Natuurrampen	Als gevolg van natuurrampen (storm, brand, wateroverlast) kan het zijn dat er bedrijfsschade ontstaat met financiële gevolgen.	• Uitgebreide gevarenverzekering, waaronder bedrijfsschade • Voldoende algemene reserves creëren

Heatmap risicomangement

Kans



Gevolg

Worst Case Scenario/urgentie

Als er geen actie wordt ondernomen, kan dit ernstige gevolgen hebben:

- **Onherstelbaar verlies van erfgoed:** zonder onderhoud dreigen zowel Zaanse als nationaal erfgoed verloren te gaan. Het erfgoed zal vercommercialiseren, wat leidt tot verlies van historische waarde.
- **Oncontroleerbare bezoekersstromen:** een explosieve groei van massatoerisme zonder regulering verhoogt de veiligheidsrisico's voor bezoekers, bewoners, en omwonenden.
- **Inkomsten en maatschappelijke druk:** de inkomsten uit parkeren en bustoerisme komen onder druk te staan door verduurzamingseisen, energietransitie en veranderende mobiliteit.
- **Gebrek aan samenwerking:** fragmentatie tussen verschillende partijen belemmert integrale oplossingen en efficiënte samenwerking. Dit heeft ook impact op de snelheid waarmee zaken kunnen worden geadresseerd.
- **Urgentie:** binnen 0-2 jaar kunnen de musea, het Zaanse Museum en Museum Zaanse Tijd, niet langer hun kerntaken uitvoeren, wat kan leiden tot faillissement en verlies van collecties. Dat heeft ook effect op Stichting de Zaanse Schans als eigenaar van het pand waarin het Zaanse Museum is gehuisvest. En de Stichting en Vereniging betreffende de Zaanse molens komen op termijn ook onder financiële druk te staan vanwege de stijgende kosten (o.a. beheer en onderhoud, maar ook de afname van het aantal vrijwilligers en de toename van het aantal medewerkers op de payroll), waardoor ook hier sprake zou zijn van onherstelbaar verlies van cultureel erfgoed, zowel binnen als buiten het gebied.

Conclusie: actie is noodzakelijk om deze scenario's te voorkomen en de Zaanse Schans te behouden als een levendig en historisch waardevol erfgoed.

Financiën



Financiën Erfgoeddorp Zaanse Schans

Exploitatie

- Inkomsten: verkoop toegangsbewijzen, parkeertickets, fondsen, sponsoring
- Kosten: opgaves uit de Ontwikkelstrategie Zaanse Schans.

Investeringsen

- Investeringsagenda conform Ontwikkelstrategie Zaanse Schans
- Projecten gemeente Zaanstad (m.n. mobiliteit)
- Inspanningsverplichting voor het werven van fondsen voor projecten van de investeringsagenda en de exploitatie.
- Andere geldschietters:
 - Rijksoverheid: ontwikkelingsbudget via EZ/NBTC (want voorbeeldfunctie voor andere toeristische hotspots).
 - verduurzaming/erfgoed/cultuurfondsen

Totale financieringsbehoefte

- Aanloopkosten: € 1,9 miljoen (2025-2026)
 - De begrotingen van de erfgoedpartijen volstaan voor een groot deel van de **ongoing business** en **voorbereidingskosten** om kaartverkoop per april 2026 mogelijk te maken. De opgetelde begrotingen per individuele erfgoedpartner met een indicatie wat ze inbrengen in de werkorganisatie in opbouw. Daarnaast maakt de gemeente Zaanstad voorbereidingskosten. Deze kosten zijn geraamd op €1,9 miljoen.
 - Voor deze aanloopkosten om kaartverkoop per april 2026 mogelijk te maken is voorfinanciering van de gemeente Zaanstad noodzakelijk van €1,9 miljoen. De aanloopkosten worden na een succesvolle implementatie van de kaartverkoop afgelost vanaf 2027. De kapitaallasten hiervoor zijn opgenomen in de BuCa.
- Noodzakelijke (ruimtelijke) investeringen volgen daarna op basis van een investeringsagenda. De gemeente Zaanstad is in de lead voor de financieringsstrategie.

Werkorganisatie



Samenwerken in een Werkorganisatie

De Werkorganisatie wordt opgericht vanuit de vier erfgoedpartijen:

1. Partijen willen gezamenlijk bijdragen aan het versterken van de culturele en toeristische positie van de Erfgoeddorp Zaanse Schans;
2. Het is wenselijk om de krachten te bundelen op het gebied van kaartverkoop, marketing, programmering, educatie en collecties;
3. Partijen hebben overeenstemming bereikt over het oprichten van een werkorganisatie die uitvoering zal geven aan deze doelstellingen;
4. Partijen komen een passende juridische vorm overeen voor de werkorganisatie;
5. De Erfgoedpartijen sluiten voor de Werkorganisatie onderling een samenwerkingsovereenkomst. In aanvang op basis van een leveranciersmodel.
6. Om dit te realiseren zijn heldere afspraken in een convenant tussen de gemeente Zaanstad en de Erfgoedpartijen noodzakelijk. Dit betreft de rolverdeling tussen de Erfgoedpartijen en de gemeente Zaanstad, het toekomstperspectief en voorfinanciering van de transitiekosten.

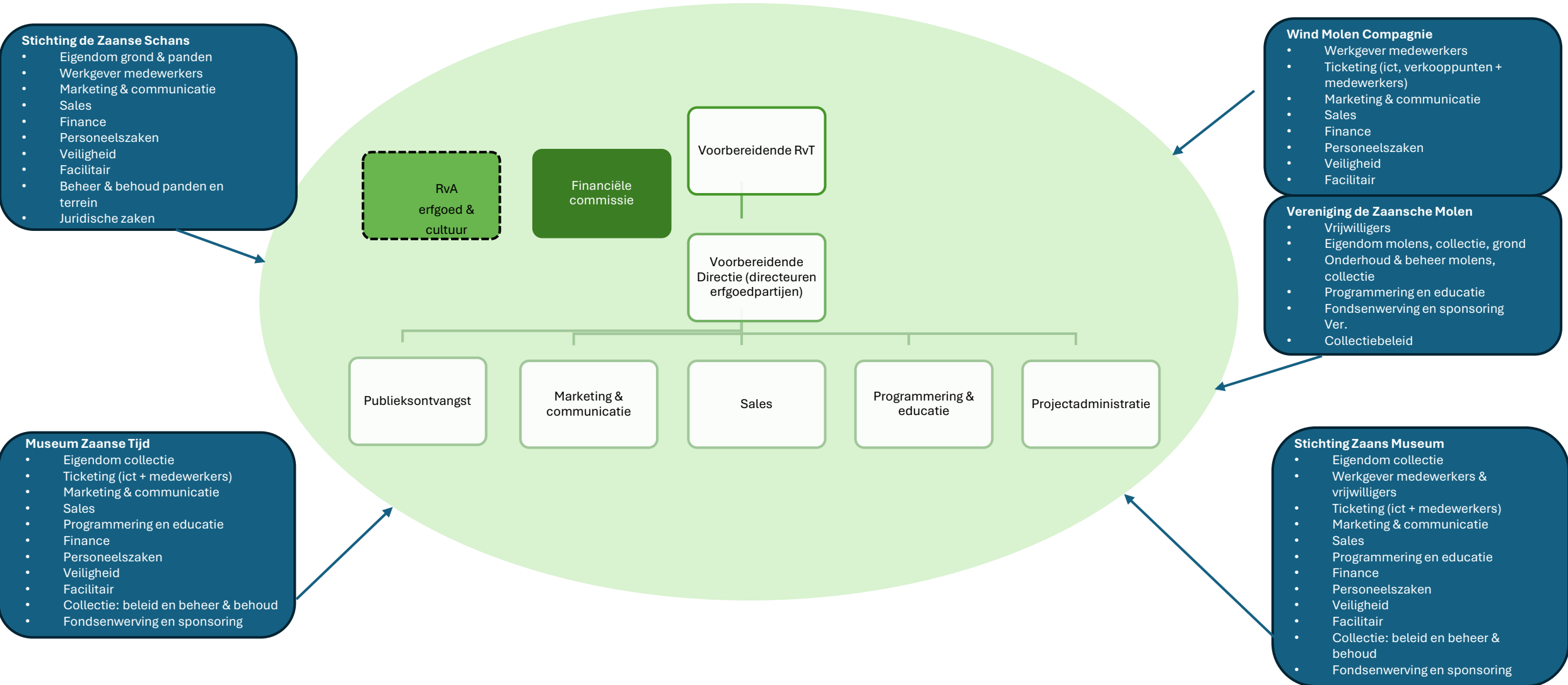
Werkorganisatie in oprichting, 2025- 2027

- De Werkorganisatie wordt opgericht vanuit de vier erfgoedpartijen. Dit doen we in twee stappen.
- De voorbereidende directie, gevormd uit de directies van de Erfgoedpartijen is verantwoordelijk voor de uit te voeren werkzaamheden door de Werkorganisatie. Een van de organisaties van de Erfgoedpartijen wordt belast met de projectadministratie.
- De Stuurgroep, gevormd uit de voorzitters van de besturen of Raden van Toezicht van de Erfgoedpartijen, houden toezicht op de voorbereidende directie van de Werkorganisatie.
- Medewerkers zijn in dienst bij hun eigen werkgever.
- De Erfgoedpartijen sluiten hiervoor een samenwerkingsovereenkomst die voorziet in vastlegging van de aard en omvang van de Werkorganisatie i.o. De Erfgoedpartijen voorzien in een begroting voor de Werkorganisatie i.o. Stuurgroep keurt deze begroting goed.
- De gemeente Zaanstad heeft een eigen programma, waarmee nauwe samenwerking en afstemming is met de Werkorganisatie.

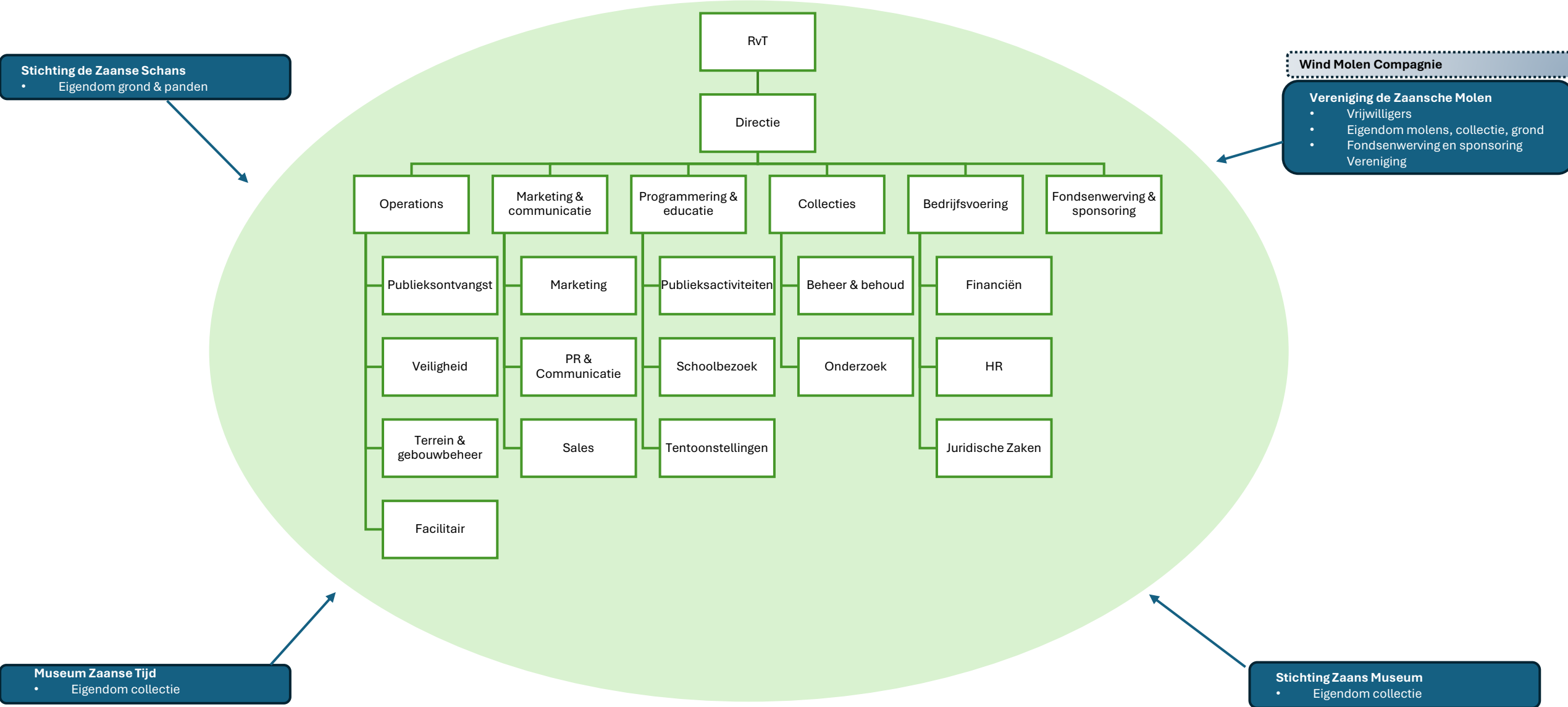
Gezamenlijke Werkorganisatie, vanaf 2027

- De taken van Stichting de Zaanse Schans, het Zaanse Museum, de Wind Molen Compagnie en Museum Zaanse Tijd zijn verplaatst naar de Werkorganisatie.
- De directie is verantwoordelijk voor de uit te voeren werkzaamheden door de Werkorganisatie.
- De Raad van Toezicht houdt toezicht op de directie van de Werkorganisatie.
- Medewerkers ten behoeve van de exploitatie van Erfgoeddorp Zaanse Schans zijn in dienst van de Werkorganisatie.
- Het eigendom van de collecties en vastgoed blijft bij de oorspronkelijke stichtingen en verenigingen. Eigenaren blijven zelf verantwoordelijk voor het beheer en behoud. De bekostiging hiervan vindt plaats via opbrengsten uit kaartverkoop en fondsaanvragen – net als nu.
- De gemeente Zaanstad heeft een eigen programma, waarmee nauwe samenwerking en afstemming is met de Werkorganisatie.

Werkorganisatie i.o., 2025-2026



Gezamenlijke Werkorganisatie, vanaf 2027





Tot slot

Dit is het plan voor een veilige, aantrekkelijke en toekomstbestendige Zaanse Schans.

De samenwerkende erfgoedorganisaties Zaanse Schans zijn er klaar voor en we hopen dat het Zaanse gemeentebestuur dat ook is. Zo kunnen we de Zaanse Schans samen een schitterende toekomst bezorgen waarin het erfgoed weer centraal staat.